

AZARIAH AV DORNAKAL

AV OLE DØRDAL

Azariah av Dornakal er blitt kalt «Indias apostel». Og hans omfattende innsats som biskop og kirkebygger, evangelist og profet gir ham sikkert rett til denne ærestittel.¹

Han er ved siden av den kjente evangelist Sadhu Sundar Singh en av de få indere som i nyere tid har maktet å sette seg i respekt både innenfor og utenfor sitt eget lands grenser.

Biskop Azariah er blitt kjent og akttet over hele den kristne verden ikke bare for sin aktive deltagelse ved flere kristne verdensmøter² og for sine tillitsverv i Den kristne studenterbevegelse³ og i Det internasjonale misjonsråd,⁴ men vel først og fremst på grunn av sin epokegjørende innsats i Sør-India.

I India oppnådde han det meget sjeldne, nemlig å bli profet i sitt eget land. Det viste seg i 1943 da det skulle velges ny visekonge for India. I Sør-India var både brune og hvite kristne av alle kirkesamfunn enige om at det var ingen inder de heller ville se i denne høye stilling enn nettopp Samuel Azariah.⁵

Som reisesekretær, misjonsleder og biskop er Azariahs navn blitt uløselig knyttet til de spesielle indiske massebevegelser, til kirkens «indianization» og til de unionsbestrebelse som dog først etter hans død førte til «Sør-Indias kirke».

I full anglikansk mening var Azariah «a father-in-God». «Han elsket den gamle, fellekirkelige arv i den anglikanske nattverdgdustjeneste, og ønsket for den indiske kirke at den i fullt mål måtte få del i det sakramentale liv. Framfor alt ivret han for et fullt utdannet og anglikansk ordinert indisk presteskap, og han lengtet etter å få se India komme fram for Kongenes Konge med sine offer i musikk, kunst og tilbedelse.»⁶

Han var ikke egentlig hva vi ville kalle en stor taler, men i rette tid fikk han ofte sagt ting som traff midt i blinken, og ble derfor både hørt og fulgt. Noe av hemmeligheten til hans store makt lå vel også i at han hadde mer omsorg og interesse for menneskene enn for de ytre spørsmål og saker. Og i sin omgang med både høy og lav var han alltid kjærlig og ydmyk, men samtidig fast og bestemt.

Selv holdt han fram to faktorer som de bærende pillarer i sitt åndelige liv, nemlig for det første et stadig og intenst bibelstudium, og dernest den hellige nattverd.⁷

Som mangeårig president for Indias kristne råd ble han fra alle hold ansett for å være Indias sentrale kristne leder. Men Azariah opptrådte alltid og overalt som alles tjener, og det var vel også derfor han hadde en egen evne til å vinne alle.

*

Vedanayagam Samuel Azariah ble født i Tinnevely 17. august 1874. Hans forfedre, som tilhørte Nadarkasten, dannet en fattig, men meget ortodoks hindufamilie. Hans far kom i 1839 under kristen innflytelse og måtte flykte til nabolandsbyen, og ble der døpt som Thomas Vedanayagam. Han tjente ivrig misjonen, og i 1869 ble han etter å ha gjennomgått misjonens skoler ordinert til prest. Han var gift to ganger, og i 1874 fødte hans andre hustru, Ellen, ham en sønn. De døpte ham Samuel. Og lik sin navnebror i Det gamle testamente ble han alt fra barndommen av gitt til Herrens tjeneste.

Faren døde mens Samuel Azariah ennå bare var fem år, og det ble derfor moren som måtte ta seg av hans oppdragelse. Hun hadde hele tiden for øye at han var gitt til Herren. Et vitnesbyrd om hvordan hennes oppdragergjerning var lykket, har vi fra hans senere år. En eller annen hadde offentlig erklært at biskop Azariahs bibelkunnskap skyldtes hans tidlige forbindelse med K.F.U.M. Men han svarte her et ivrig og avgjort nei og føyde til: «Hele min kjærlighet til Bibelen har jeg fått av min mor.»

Mens Azariahs tidligste barndom ble tilbrakt i Vellalanvillai så flyttet familien snart til nabolandsbyen, Megnanapuram, som var et stort kristent sentrum. Her ble Azariah 10 år gammel sendt i kostskole. Etter å ha fullført denne skole dro han videre til Det engelske

kirkemisjonsselskaps realskole i Tinnevely, og derfra til Madras Christian College. Men dagen før sin avsluttende eksamen der ble han syk, og fikk aldri tatt sin grad.

Men arbeid fikk han likevel. Han ble straks knyttet til K.F.U.M. Fra 1896 til 1909 arbeidet han blant Indias gutter, først som reise- sekretær for Sør-India, og senere som generalsekretær.

I dette arbeid fikk han to gode medarbeidere og venner i dr. John Mott og dr. Sherwood Eddy. Særlig den siste kom til å bety meget for Azariahs religiøse og teologiske utvikling. Han førte Azariah inn i den moderne historisk-kritiske metode i eksegesen og åpnet hans øyne for skjulte skatter i Bibelen. Med flere forbehold nyttet Azariah senere denne metode i sitt intense bibelstudium. På den annen side førte dette dype vennskap, som ikke kjente til rasegrenser, til at Eddy og Mott kom dypere inn i indisk tankegang og følelsesliv.

Under det reiseliv som hans stilling førte med seg, forstod Azariah etter hvert at India i siste instans måtte evangeliseres av inderne selv. Disse tanker formet han i et praktisk forslag om å organisere et inter- konfesjonelt indisk misjonsselskap. Hans forslag vant gehør, og alt i 1903 var han med å stifte «The Indian Missionary Society of Tinnevely». To år senere, i Serampore 1905, startet en gruppe indiske ledere «The National Missionary Society of India», og med Azariah som første generalsekretær. I den proklamasjon som ble sendt ut, heter det bl. a.: «Ved hjelp av indiske menn, indiske penger og indisk ledelse . . . ønsker vi ikke å starte noen ny sekt eller denominasjon, men vi vil tvertimot opprettholde en trofast forbindelse med de allerede eksisterende kirker; vi anmoder ikke om fonds eller gaver utenfra, men vil legge ansvaret for Indias evangelisering på Indias egne sønner, og tror at selskapet dermed er organisert på trygg og sikker grunn.»⁸

Han hadde ikke vært sekretær i K.F.U.M. så lenge før han kom i giftetanker. Men han påstod at han ikke ville gifte seg med noen annen enn «den mest åndelige innstilte pike i Tinnevely». Han fant snart sitt ideal, og ble i 1898 gift med Anbu Mariammal Samuel. Og det hjem og intime samarbeid som de to fikk oppleve, danner en meget viktig bakgrunn for hele Azariahs senere innsats.

*

Det første av de to misjonsselskap Azariah hadde vært med å stifte, opptok i 1906 et arbeid i det uokkuperte felt omkring Dornakal i Hyderabad State. Men Azariah var ikke slik at han bare kunne be andre gå. Og i 1909, under en akutt mangel på misjonærer, gikk han selv til Dornakal etter Guds kall.

Hans misjonærgjerning der førte ham i nær kontakt med biskopen av Madras, dr. Henry Whitehead. Azariah ble av ham ved inngangen til sin treårs misjonærtjeneste ordinert til «deacon» i den anglikanske kirke, og senere til prest. Men biskopen av Madras hadde større planer med ham. Han forstod snart at Azariah var den mann han hadde bedt om og trengte som assisterende biskop i sitt store bispedømme.

Dr. Whitehead foreslo først for erkebispen i Calcutta og dernest for regjeringen i London at Azariah skulle konsekres til biskop. Da denne nominasjon ble kjent, vakte den et ramaskrik både fra brune og hvite, fra kirketjener like opp til kirkeminister. Man kunne ikke og ville ikke tenke seg en inder som biskop i den anglikanske kirke. Det underlige var at mange indere stod så avvisende, men årsaken må vel her delvis ligge i sterke og krenkede kaste- og rasefølelser.

Tross all motstand vedtok dog synoden i 1912 å utnevne ham til biskop, og 29. desember samme år ble Azariah vigslet til biskop i katedralen i Calcutta.⁹ Han var dermed den første inder som ble biskop i den anglikanske kirke.

Azariah vant snart en slik tillit som biskop at både hvite misjonærer og innfødte prester, som tidligere ikke hadde villet vite av en inder som biskop, nå etter hvert søkte å få stå under hans ledelse. Og hans bispedømme, som til å begynne med hadde vært påfallende lite,¹⁰ ble etter hvert betydelig utvidet.¹¹ Det var alt i 1920 geografisk på størrelse med England.

Like til sin død i 1945 fikk så Azariah som biskop i 33 år gjøre sin store innsats for Kristus i India.

Azariah var en mann med visjoner og med mange jern i ilden. Men hans omfattende virksomhet kan dog samles under og bedømmes ut fra hans tre store mål:

Først av alt kom omvendelsen av det indiske folk til Kristus.

Dernest ville han at den kristne tro skulle forkynnes med ord og

vendinger som inderne forstår, og at den kristne gudstjeneste og tilbedelse skulle gjøres mer hjemlig indisk.

For det tredje ble han som ekumenisk profet en varm talsmann for sammenslutning av kirkene i Sør-India.

*

Samuel Azariah var en evangelist av Guds nåde. Hans budskap var klart, og han forstod også å adressere det rett.

Han ble en gang spurt: «Hvis du kom til en landsby hvor de aldri hadde hørt om Kristus, hva ville du da forkynne?» Uten å nøle svarte han: «Oppstandelsen!» Og han føyde til: «Kirkens budskap til verden er Herren Jesus Kristus selv i sin rike nåde og kraft. Å evangelisere er å opphøye og forkynne Ham korsfestet, oppstanden, herliggjort, slik at menneskene kan begynne det nye liv med det rike håp både for denne og den kommende verden.»¹²

Denne evangelist-innstilling preget Azariah gjennom hele hans liv. Han kunne derfor heller ikke fornekte seg selv da han et par dager før sin død møtte en gjetergutt utenfor en landsby, og spurte: «Er du en kristen?» «Nei,» svarte gutten. «Er det ingen kristne i din landsby?» Og da gutten fremdeles svarte nei, trådte straks evangelisten i aksjon: «Ingen kristne der? Hvorfor ikke?» «Fordi ingen har fortalt oss,» sa gutten. Dette var som et slag i ansiktet på biskopen: Ingen kristne fordi ingen hadde fortalt dem!

Men den reaksjon av fortvilelse som dette svar utløste hos Azariah, viser oss noe av hemmeligheten ved ham som evangelist. Han så klart at oppgaven var ikke bare å være evangelist, men med sitt slagord «Enhver kristen et vitne» kunne han også inspirere andre til å ta fatt. Ja, han mente at «å være et Kristi vitne det var den egentlige hensikt med vårt liv som kristne».¹³

Adressen for hans forkynnelse og for hele hans omfattende evangelistvirksomhet var den indiske landsby. Ved å legge dette siktepunkt til grunn ble han en foregangsmann i Guds rike i India. Denne forkynnelse ble nemlig årsak til den bekjente indiske massebevegelse.

Han innså at det indiske samfunnsliv helt ut er basert på familien og landsbyen.¹⁴ Alle forhold og avgjørelser i en vanlig inders liv

er familieaffærer, som må ha sanksjon av familiens overhode. Dette gjelder både religiøse spørsmål, pengesaker og giftermål.

Men familielivet skal leves i landsbyen, og ofte flyter disse to begrep i ett for inderen. Høyeste lov blir for ham i praksis landsbyens regler, braminens og familieoverhodets vilje.

Midt i dette var det Azariah ville plante evangeliet. Arbeidet skulle baseres på landsbyen, og små landsbymenigheter var målet. Disse ville han så slutte sammen i prestegjeld og bispedømmer.

Den indiske landsby er delt opp i grupper som skarpt følger grensene mellom de forskjellige kaster. Kastene følger arbeidsfordelingen i forskjellige yrker. Denne inndeling har i India skapt et system for økonomisk samarbeid som gjør landsbyen til et uavhengig hele.

Innenfor dette kastesystem har det utviklet seg en stand som er blitt Indias skamplett. Det er de ca. 70 millioner «outcasts». Den stilling disse «kasteløse» har i samfunnet, fremgår av følgende utsagn: «Du kan røre ved en katt, en hund eller et annet dyr uten at det gjør noe, men å røre ved et av disse mennesker fører til urenhet.»

Azariah fant imidlertid at disse «kasteløse» også i altfor stor grad var urørt av misjonen, som fortrinsvis hadde konsentrert seg om de andre kaster.

Med sitt tydelige sikte på *hele* landsbyen nådde Azariah også de «kasteløse», som var sunket så dypt ned at de rolig fant seg i sin skjebne. Kasten var jo dessuten for inderen religiøst begrunnet som henholdsvis lønn eller straff for det liv som vedkommende hadde levet i sin forrige tilværelse.

Da evangeliet nådde disse «kasteløse» skjedde noe uventet. Følgen ble nemlig de såkalte massebevegelser. De «kasteløse» var vant til å tenke som samfunn og leve som medlem av en gruppe. Derfor var det naturlig når disse møtte evangeliet å handle også da som gruppe. De kom således aldri alene, men alltid i flokker på 50, 100, 500. Og Azariah fikk den indiske kirke til å forstå dem og ta imot dem.

Azariah innrømmet at motivene vel ikke alltid var de beste og heller ikke alltid så kristelige. Men han pekte på at motivene til den fortapte sønn da han vendte hjem heller ikke var så rene. Likevel tok Faderen imot ham. Det samme mente han den indiske kirke skulle gjøre med de tusener «kasteløse» som kommer. De skulle føres inn

i landsbymenigheten og inn til Kristus. I denne sammenheng pekte han også på ordet av Paulus: «Ikke mange vise etter kjødet, ikke mange mektige, ikke mange høybårne . . . men det som er lavt i verden og det som er ringeaktet, det utvalgte Gud seg.»¹⁵

At de indiske massebevegelser har båret rike frukter er det utallige eksempler på.¹⁶ Og her er det ikke minst evangelisten Azariah som har nedlagt seg stor fortjeneste. Han var aldri på jakt etter tall, men påbød alltid en grundig forberedelse før dåpen. Det var Kristi kirke han ville være med å bygge, den som står åpen for alle syndere som omvender seg og tror.

*

Som biskop la derfor Azariah, som en følge av sitt evangelisasjons-sikte, stor vekt på å utdanne alle sine prester til landsbyevangelister. Han fulgte hele tiden ivrig med i presteskolen, som han fikk lagt til Dornakal.

Når han ved siden av dette la så stor vekt på å skape en indisk kirke, med like vekt på begge ord, så var det ikke uttrykk for at han var noen utpreget nasjonalist i politisk forstand.

Som biskop gikk han dog lenger enn til å hevde at India egentlig og i siste instans skulle evangeliseres av inderne selv. Han mente at misjonene mer og mer skulle overlate initiativet og ledelsen til den innfødte kirke. Om det forhold som dette antyder mellom brune og hvite, sa Azariah i sin berømte tale i Edinburgh i 1910: « I tiden som kommer, vil den indiske kirke bøye seg i takknemlighet for å bevitne det mot og den selvfornektende innsats som misjonærene har ytet. Dere har gitt deres gods til føde for de fattige. Dere har gitt deres legemer til å brennes. Vi ber også om *kjærlighet*. Gi oss *venner*.»¹⁷

Det fordomsfrie vennskap med John Mott og Sherwood Eddy ble for Azariah noe av et symbol i denne sammenheng.

Men Azariah ville ikke bare overlate makten til den indiske kirke selv. Han ville også gjøre kirkebygningene og gudstjenesten mer i samsvar med den særegne indiske arv og tankegang. Programmatisk uttalte han således en gang overfor noen misjonærer: «Tross all til-

børlig aktelse ønsker jeg ikke at telugukirken i alle ting skal bli lik den engelske kirke.»

Som et monument over hans bidrag til utformingen av en særegen indisk kristen arkitektur står hans verdige katedral i Dornakal. I det ytre som en modell av et hindutempel reiser den mektige katedral seg som en kontrast til landsbyens enkle hytter. De dravidiske søyler blir her bærere av en kristen symbolikk, og tvillingtårnene med sine snøhvite kupler omkranset av sølvkors proklamerer Kristus som «fullbyrdelsen og oppfyllelsen av den århundrelange søking etter Gud som har funnet sted innenfor de gamle indiske religioner». ¹⁸ Denne katedral, som ble innviet på epifanifesten 1939, skulle være et vitnesbyrd om og en manifestasjon av «Kristus i all hans enkelhet og all hans herlighet». Og inderne har visst å sette pris på den.

Men Azariah gikk lenger enn til bare å reformere de ytre kirkebygg. Han ville også forme gudstjenesten og tilbedelsen mer etter indisk skikk og tankegang. Han gir selv en prinsipiell uttalelse om dette: «Den indiske religiøse ånd, som alltid er ubalansert fordi den er atskilt fra den fullstendige åpenbaring av Gud i Jesus Kristus, er fremdeles den arv som de indiske troende kristne skal bringe inn i kirken og derved berike dens utforming og karakteruttrykk. Denne ånd kommer ikke ved ytre lover og forordninger, men gjennom enhver kristen inders personlighet.»

De vesterlandske melodier som ble brukt under gudstjenesten, ble for en stor del erstattet med mer hjemlige indiske toner. Azariah valte selv alltid omhyggelig ut den musikk han ønsket for hver enkelt gudstjeneste han tok del i. Han hevdet også at kristen lyrikk til indiske toner var en viktig form for kristen tilbedelse, og evangeliene sunget i balladeform satte han særlig stor pris på. Således ble alltid hans langfredagsgudstjeneste innledet med megen sang og diktetisk meditasjon over Kristi lidelse og død.

Mens han var en ivrig reformator når det gjaldt gudstjenesteformene så holdt han dog strengt fast ved det objektive innhold. På ett punkt gikk han dog lenger enn til bare en formell endring: «Når den kristne gir sin gave er det tilbedelse. Alle offer og gaver må derfor være uttrykk for giverens personlige dedikasjon til Ham som kjøpte oss med en slik veldig pris, og de må bli gitt i en ånd av

tilbedelse. Det som blir gitt i kirken skulle alltid være offer, og det skulle ikke samles inn bare som en kollekt.»

*

Biskop Azariah var en ekumenisk profet og hadde verdenskirken som sitt store mål. Det var derfor bare naturlig at han ble en ivrig talsmann for kirkeunionen i Sør-India.

Allerede i 1908 var det dannet en «Sør-Indias forente kirke» av presbyterianere og kongregasjonalister. Denne førte etter hvert med seg et mer vennlig og broderlig samarbeid i det hele mellom de forskjellige kirkesamfunn. Men Azariah var ikke fornøyd med dette som han mente bare var godt nok i mangel av noe bedre. Guds vilje var ikke noe mindre enn en organisk enhet, påstod han, og rolig og håpefullt tok han opp et intenst arbeid på langt sikt for denne visjon.

Azariah så den historiske bakgrunn for det som skiller de forskjellige kirkesamfunn i Europa. Men noen slik bakgrunn fantes ikke i India, mente han, og følte derfor splittelsen som unaturlig. Som en følge av dette krevde han: «Vi trenger bare *en* kirke, en indisk kirke som kan være vårt åndelige hjem hvor de indiske religiøse talenter kan finne sitt naturlige uttrykk. *En* indisk kirke som skulle være en levende gren på den hellige, alminnelige kirke, det synlige symbol på enhet i et splittet land, for å kunne dra alle mennesker til vår Herre og Frelser. Enhet kan teoretisk være ønskelig i Europa og Amerika, den er en nødvendighet for kirkene på misjonsmarken. Splittelsen kan i et kristent land bli en kilde til svakhet, i et ikke-kristent land er den synd og anstøt.»¹⁹

Den egentlige historiske begynnelse til hans unionsbestrebelse kan settes til 1919. Da innbød han sammen med pastor Santiago fra Sør-Indias forente kirke en gruppe kristne indere til Tranquebar for å rådslå om og be for kirkens enhet. Dette møte sendte ut en appell til de kirkesamfunn som var representert, om nøye å overveie spørsmålet om kirkelig fellesskap og eventuell sammenslutning.

Azariah stoppet ikke med denne appell. Han utviklet sine planer og visjoner videre for sine landsmenn og trosfeller, og vant gehør. Men han forstod snart at dette ikke var nok. «For som det ikke er mulig for det unge par å skape et lykkelig hjem uten at deres for-

eldre er på talefot med hverandre,» så mente han i dette tilfelle at de tilsvarende kirker i hjemlandene måtte revidere sitt forhold til hverandre.²⁰ Han la derfor sine planer fram for den anglikanske kirke i England, og ellers på store møter i vesten.²¹

Som en følge av dette opptok den anglikanske kirke på grunnlag av «the Lambeth Quadrilateral» forhandlinger om sammenslutning med metodistene, presbyterianerne og kongregasjonalistene til en felleskirke under navnet «Sør-Indias kirke».²²

Under disse forhandlinger hevdet Azariah at Sør-India hadde et særlig ansvar på grunn av spesielle forhold. Alle de kirkesamfunn som var med i forhandlingene, arbeidet i Sør-India blant den dravidiske befolkning, som alle tilhører samme rase, har en felles sosial arv og en felles kultur. «Troen, patriotismen og de sosiale forhold forener oss, men kirken splitter,» hevdet Azariah. Han mente at dette var et spørsmål om liv eller død, og ba de eldre kirker om ikke å gi sin hjelp til å holde oppe splittelsen, men heller lede dem til enhet, for at Frelserens bønn kan oppfylles: «At de alle må være ett!»

Men veien var lang — og Azariah ble utålmodig over de langtrukne forhandlinger. Han påstod i 1935 at de forskjellige komiteer var blitt for glade i det litterære arbeid med å få planene perfekt på papiret.²³ Men da det ble hevdet at tiden ennå ikke var inne for union, sendte han i 1936 sammen med en rekke ledende indiske kristne en varm appell til vestens kirker om hjelp.

Sin kjærlighet, sin energi og sine rike evner satte Samuel Azariah inn i kampen for sin store visjon. Men han døde før oppfyllelsen av hans drøm fant sted.²⁴

Den nye kirke i Sør-India bygger på de idealer Azariah hadde gjort seg til talsmann for. Den kan således stå som et levende monument over hans profetiske og kirkebyggende innsats i Kristi tjeneste i India.

*

Samuel Azariah var både i sin person og i sin innsats noe av et tidenes tegn. Han var et symbol på det østen som har våknet til nasjonal selvbesinnelse og til bevissthet om sin egen makt og betydning.

Azariah ville tjene Kristus i hans kirke i India, og han ville tjene India ved å vinne det for Kristus. Det var i denne tjeneste han ble «Indias apostel».

NOTER

- ¹ Det meste av stoffet til denne artikkel er hentet fra boken: «Azariah of Dornakal» av Carol Graham, London 1946, og fra en minneartikkel av Henry Whitehead i *International Review of Missions (IRM)* 1945 s. 184—186.
- ² Azariah deltok i 1907 på et møte i World Student Christian Federation, og i 1910 talte han på World Missionary Conference i Edinburgh om «Co-operation between foreign and native workers in the younger churches». I 1920 og 1930 deltok han på Lambeth-konferansene, i 1927 var han utsending til World Conference on Faith and Order i Lausanne, i 1937 deltok han på Oxford- og Edinburgh-konferansene, og i 1938 deltok han på World Missionary Conference i Tambaram.
- ³ Azariah var vise-president for World Student Christian Federation 1909—11.
- ⁴ I Tambaram 1938 ble Azariah valt til vise-formann i International Missionary Council.
- ⁵ Carol Graham s. 9.
- ⁶ Carol Graham s. 12.
- ⁷ Carol Graham s. 18.
- ⁸ Carol Graham s. 27.
- ⁹ I.R.M. 1945 s. 185 og Carol Graham s. 37 ff.
- ¹⁰ Carol Graham skriver: «Hans bispedømme var geografisk knapt på størrelse med Wales og omfattet 6 indiske prester, 172 lege arbeidere og 8 000 kristne» (s. 42).
- ¹¹ 25 år senere talte hans bispedømme 150 prester, 1 assisterende biskop og 220 000 kristne.
- ¹² Carol Graham s. 11.
- ¹³ Carol Graham s. 11.
- ¹⁴ Over 90% av Indias befolkning bor spredt rundt i 750 000 landsbyer fra 100 og opp til 1 000 mennesker.
- ¹⁵ 1. Kor. 1.26—28.
- ¹⁶ Carol Graham s. 57 ff.
- ¹⁷ Carol Graham s. 39.
- ¹⁸ Carol Graham s. 12.
- ¹⁹ Carol Graham s. 102 ff. og s. 110.
- ²⁰ Carol Graham s. 110.
- ²¹ Han utviklet dette emne i sine store taler i Lausanne 1927, Lambeth 1930, Edinburgh 1937.
- ²² Se *Norsk Tidsskrift for Misjon* 1949: «Den sørindiske kirken» av Ingebrigt Dahle, s. 49—55.
- ²³ Carol Graham s. 112.
- ²⁴ Azariah døde 1. januar 1945, mens den nye kirke først ble til virkelighet 27. september 1947.